

Oro erdvės sargai

Balandžio 27 d. sukanka 14 metų, kai Lietuvoje įkurta Oro erdvės stebėjimo ir kontrolės valdyba. Ar „debesų ganytojams“ pravarti ilgametė patirtis, ar jų nekamuoja nuovargis ir abejonės? Kokie pokyčiai juos džiugina, o kas kelia nerimą? Apie tai kalbėjomės su Karinių oro pajėgų Oro erdvės stebėjimo ir kontrolės valdybos viršininku plk. lt. Mindaugu Grigaliūnu.

Tuo metu, kai Lietuvos kariuomenėje buvo įkurta Oro erdvės ir kontrolės valdyba (toliau – OESKV), – sakė plk. ltn. M. Grigaliūnas, – į tarnybą buvo pakviesti ir surinkti jauni ir energingi vyrai. Dalis karių jau buvo atlikę privalomąją tarnybą sovietinėje kariuomenėje ir turėjo patirties. Šiandien daugelis pradininkų vis dar tarnauja valdybos padaliniuose ir tobulinasi kariuomenės ir NATO mokymo įstaigose. Reikia pripažinti, kad tarnyba OESKV skiriasi nuo kitų kariuomenės padalinių veiklos, tačiau naujos techninės priemonės skatina tobulinti ne tik teorines, bet ir praktines žinias. Kasmet vis labiau džiugina stiprėjantys OESKV padaliniuose tarnaujančių karių įgūdžiai ir žinios, duodantys teigiamų rezultatų esant nestandartinėms situacijoms. Nerimą keliančių aspektų nėra, kadangi tarnybos veiklą reglamentuoja Krašto apsaugos statutai, problemiški klausimai sprendžiami remiantis jais.

Jūsų darbas retai kada viešai aptarinėjamas, nebent incidentų atvejais... Ar tai reiškia, kad gyvenimas oro erdvės stebėjimo ir kontrolės institucijose yra uždaras, pavyzdžiui, ar Jūsų valdybos žmonės susitinka su Oro erdvės kontrolės centro darbuotojais ir radiolokaciniuose postuose tarnaujančiais kariais, ar rengiamos bendros konferencijos, seminarai, ar bendrų renginių nebūna? Ką žinote vieni apie kitus?

Atsižvelgiant į OESKV vykdomus uždavinius ir jų įgyvendinimo specifiką, reikia pripažinti, kad mūsų kasdienybė nėra turtinga išskirtinių, visuomenės dėmesį traukiančių įvykių. Nemažą įtaką turi ir tai, kad OESKV veikloje naudojama informacija dažniausiai yra riboto naudojimo. Tačiau tai nereiškia, kad visuomenei visiškai neteikiama informacija. Bendraujame su žurnalistais, kurie skelbia straipsnius žiniasklaidoje, apie svarbiausius įvykius ir renginius informaciją pateikiame KAM leidiniui „Krašto apsauga“, Karinių oro pajėgų interneto svetainei. Mūsų valdyba, Oro erdvės kontrolės centras (OEKC) ir septyni radiolokaciniai postai (RLP) yra vienas karinis vienetas. OESKV štabo skyrių, grupių viršininkams, OEKC ir RLP vadams periodiškai organizuojami bendri pasitarimai, kurių metu pateikiama naujausia informacija, dalijamasi patirtimi, analizuojamos problemos.

Ar pastaraisiais metais neįaučiate kvalifikuotų darbuotojų stygiaus? Kaip rengiami jūsų ryšių ir informacinių sistemų specialistai?

OESKV personalas nėra galutinai suformuotas. Bendradarbiaujant su KOP Mokymo centru buvo parengtos mokymo programos,

kurios padeda parengti kvalifikuotus specialistus. Valdybos kariai nuolat rengiami Mokymo centre, Lietuvos ir NATO karinėse mokymo įstaigose, taip pat bendradarbiaujant su NATO narėmis pagal dvišalio bendradarbiavimo planus. Pavyzdžiui, Norvegija ir Vokietija suteikė didelę paramą rengiant naikintuvų valdymo karininkus, automatizuotų duomenų apdorojimo sistemų inžinierius, kurių nerengia Lietuvoje esančios mokymo įstaigos.

Lietuvoje įrengti septyni radiolokaciniai postai. Pamažu jie aprūpinami modernia technika. Ar nenumatoma jų steigti daugiau?

Siekiant įvertinti radiolokacinių postų poreikį buvo atliktos NATO institucijų studijos, kuriose konstatuojama, kad Lietuvos Respublikos oro erdvės apsaugai užtikrinti reikalingi 6 radiolokaciniai postai. Todėl dabar nėra ketinimų didinti radiolokacinių postų skaičių. 2005 m. buvo įkurtas modernus radiolokacinis postas, į kurį ketinama perkelti vieno iš planuojamų uždaryti postų įrangą ir personalą.

Iki teroristų išpuolio Jungtinėse Amerikos Valstijose visuomenę tenkindavo

Oro erdvės stebėjimo ir kontrolės valdybos viršininkas plk. ltn. Mindaugas Grigaliūnas.

Iškilminga NATO vėliavos pakėlimo ceremonija Oro erdvės kontrolės centre. →

nacionalinėje oro erdvėje skraidančių objektų identifikavimas ir operatyvus pranešimas apie pastebėtą oro taisyklių pažeidėją. Pripažinkime, kad operatyviai sulaikyti moderniu orlaiviu nedideliame aukštyje skrendantį pažeidėją anuomet oro policijos funkcijas vykdę lengvieji atakos lėktuvai L-39 beveik neturėjo galimybės. Įtartinų objektų stebėjimo galimybės irgi nebuvo idealios dėl turėtų radarų netobulumo. Ar dabar padėtis geresnė?

Atnaujintas VII radiolokacinio posto pastatas.

Per savo egzistavimą oro erdvės stebėjimo ir kontrolės sistema Lietuvoje padarė didelę pažangą. Buvo įsigyta radiolokacinė technika,

Naujos techninės priemonės skatina tobulinti ne tik teorines, bet ir praktines žinias.

automatizuotos duomenų apdorojimo sistemos. Integruojantis į Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos institucijas Lietuvos oro erdvės stebėjimo sistema buvo prijungta prie NATO. NATO narėms pradėjus vykdyti oro policijos funkciją virš trijų Baltijos valstybių, pagerėjo neatpažintų skraidančių orlaivių identifikavimas. Reikia pabrėžti, kad oro erdvės stebėjimo ir kontrolės sistema yra nuolat atnaujinama ir tobulinama.

Po nelemtos rusų naikintuvo Su-27 avarijos pasklido kalbos, neva kai kurie mūsų oro erdvės stebėjimo radarai energijos taupymo sumetimais buvę išjungti. Teko girdėti, kad radarų budėjimo ir „poilsio“ režimų kaitaliojimas – natūrali oro erdvės stebėjimo sistemos praktika. Ko jus išmokė šis incidentas? O gal keistina pranešimų derinimo ir oro policijos veiksmų aprobavimo sistema?

Kritika visuomet reikalinga, jei ji yra pagrįsta žiniomis ir realiais faktais. Naikintuvo Su-27 avarija OESKV kariams parodė spragas, kurias siekiame pašalinti modernizuojant technines priemones, tobulindami procedūras, plėsdami bendradarbiavimą su kitomis institucijomis.

Aviacijos mėgėjai, civilinių oro linijų orlaivių, policijos ir pasieniečių sraigtaparnių pilotai – kurie iš jų kelia daugiausia rūpesčių oro erdvės kontrolę vykdančioms institucijoms?

OESKV nuolat tobulina sąveiką su civiline aviacija, svarstomos bendros ir kiekvienai institucijai svarbios problemos. Pažeidėjų skaičius per pastaruosius penkerius metus labai sumažėjo. Išskirti daugiausia problemų ke-

liančių oro erdvės naudotojų negalime. Oro erdvės naudojimo taisykles pažeidžia vis mažiau orlaivių, o tarp pažeidėjų pasitaiko įvairių institucijų atstovų.

Kokios įrangos ar technikos dabar labiausiai trūksta jūsų padaliniam?

Šiuo metu OESKV papildomai instaliuojame „žemė-oras“ radijo stotis, siekiame modernizuoti turimą įrangą, stiprinamos bei diegiamos rezervinės ryšio linijos. Nauja radiolokacinė technika dar labiau sustiprins oro erdvės stebėjimo galimybes ir mūsų dalinio pajėgumus.

Kaip radiolokacijos specialistai švenčia savo šventes? Ar egzistuoja tik jų renginiams būdingos tradicijos?

OESKV tarnaujantys kariai (įskaitant ir Oro erdvės kontrolės centro bei radiolokacinių postų karius) dalyvauja valstybinių ir kitų įsimintinų datų minėjimo renginiuose, sportinėse varžybose, kartu švenčia daliniui svarbias šventes. Graži tradicija – kasmet minėti kurio nors OESKV padalinio (OEKC, RLP) įkūrimo datą,

taip parodoma kiekvieno jų svarba. Siekdami palaikyti glaudžius ryšius su visuomene, Valdybos kariai bendradarbiauja su regiono, kuriame dislokuotas OESKV padalinys, valdžios, švietimo, kultūros, ugdymo institucijomis. Pavyzdžiui, OESKV štabas jau kelintus metus Užgavėnės švenčia su Šv. Mato mokyklos moksleiviais, III RLP kariai aktyviai įsiliesia į seniūnijos gyvenimą. Minint Lietuvos valstybei ir kariuomenei svarbias datas, aktyviai dalyvauja NATO kontingentas, dislokuotas OEKC ir padedantis vykdyti oro policijos funkcijas virš trijų Baltijos valstybių. Galime pasidžiaugti, kad šiemet oficialiai įkurtas Krašto apsaugos oro erdvės kontrolės sistemos veteranų klubas, kuris skatins OESKV paveldo rinkimą ir išsaugojimą, burs OESKV tarnavusius karius, palaikys ryšius su šiuo metu tarnaujantiais kariais.

Kazys Jonušas

OESKV archyvo nuotraukos

V radiolokacinio posto įkūrimo dienos minėjimo dalyviai.

